

Klíšťata číhají už i ve městě

MF Dnes, 35.6.2018

Parazita si lze přinést z parku, ale i ze zahrady mateřské školy.

Že člověk může chytit klíště jenom v lese daleko od civilizace? Realita je jiná. Cizopasnici se přibližují stále blíže k místům, kde se lidé běžně pohybují. A tím i představují vyšší riziko, že člověka nakazí viry, které mohou přenášet. „Když dcera přišla ze školky, všiml jsem si, že má na noze klíště. Totéž se opakovalo i druhý den. Za týden jich ze školní zahrady přinesla asi pět,“ říká otec šestileté Alžběty Jan Vojtěch, který bydlí na jednom z pražských sídlišť. Problém podle něj vyřešila až dohoda rodičů se školkou a ochota vychovatelky děti před vyběhnutím na zahradu nastříkat repelentem. A podobnou zkušenost s klíšťaty ve městech mají i další. Letošní rok se tak oproti těm loňským opravdu vymyká. Může za to nejen počasí, které těmto parazitům vytváří ideální podmínky pro to, aby byli více aktivní, ale nově i fakt, že migrují do míst, kde se předtím vůbec nevyskytovali. Blíže k lidem.

Z lesa až do městského parku „Klíšťata se dostávají z původních přírodních ohnisek nákazy stále blíž k člověku, do míst, kde bydlí nebo vykonává své koníčky. Infekční klíšťata jsou už i v parcích větších měst. Přibývá případů nákazy přímo v místě bydliště,“ potvrzuje vedoucí Ústavu epidemiologie a ochrany veřejného zdraví Lékařské fakulty Ostravské univerzity Rastislav Maďar. Jednou z příčin je i příznivost počasí. „S oteplováním se klíště obecně posouvá do vyšších nadmořských výšek a také více na sever. Velký problém s klíšťovou encefalitidou už mají některé jižní oblasti Skandinávie, severovýchod Polska nebo Pobaltí,“ dodává Maďar. Ideálním klimatem pro tyto parazity jsou teploty okolo 20 stupňů a 80procentní vlhkost, tedy podnebí, které u nás panuje už od jara. „Klíšťatům nejvíce svědčí teplé, mírně vlhké počasí, s nadsázkou lze říci, že nemají ráda extrém, obdobně jako člověk – vydatné srážky stejně jako výrazné sucho, nízké teploty stejně jako extrémně vysoké,“ vysvětluje biometeorolog Tomáš Vráblík z Českého hydrometeorologického ústavu. Navíc letošní brzký nástup vysokých teplot přinesl i dřívější probrání klíšťat po zimě. „V porovnání jarních dat letošního roku a let minulých můžeme říci, že letos bylo pro klíšťata velmi přívětivé jaro, začala být aktivní velmi brzy a jejich aktivita je stále vysoká až dodnes,“ potvrzuje Kateřina Kybicová, vedoucí NRL pro lymfskou boreliózu Státního zdravotního ústavu. Jak se aktivita klíšťat bude vyvíjet v období léta, bude záviset i na předpovědi počasí. „Predikovat aktivitu na delší dobu nelze, nicméně vzhledem k jejímu přirozenému průběhu můžeme tvrdit, že se dostáváme za její vrchol a během prázdnin, zejména v jejich druhé polovině, bude výrazněji klesat,“ říká Vráblík. „Ale vzhledem k tomu, že bude naopak stoupat „aktivita populace“, tedy častější pobyt v přírodě, je nutno stále dbát zvýšené opatrnosti,“ dodává biometeorolog.

Nejvíce klíšťovky je v Česku

Se zvýšenou činností těchto krevsajících živočichů představuje riziko i jejich častější infekčnost. A pro člověka tak pravděpodobnější možnost nákazy. Klíšťata jsou totiž přenašeči hned několika nemocí. Těmi nejčastějšími jsou klíšťová encefalitida, proti které se lze zatím pouze očkovat, a lymfská borelióza, která se léčí antibiotiky. „V klíšťatech však

kolují i původci dalších onemocnění, která mohou uškodit hlavně lidem s oslabenou imunitou,“ upozorňuje Kybicová. Podle statistiky laboratoře Protean je na českém území nositelem nějaké infekce každé čtvrté klíště – nejčastěji borelie. A některá jsou dokonce nositeli i více patogenů zároveň. Konkrétně se promořenost klíšťat v přírodě pohybuje u klíšťové encefalitidy od půl do pěti procent a u lymfské boreliózy okolo 15 až 20 procent. „Laboratoře vyšetřující přítomnost virů a bakterií u klíšťat předtím přisátých na člověku však vykazují mnohem vyšší infekčnost. A i kdybychom se drželi nižších čísel, v přírodě je klíšťat obrovské množství, a proto je absolutní počet těch infikovaných dost vysoký,“ poukazuje Maďar. V porovnání s evropskými státy na tom není Česko s promořeností těchto parazitů zrovna nejlépe. Dokonce klíšťové encefalitidy u nás mají nejvíce. Vysvětlení pro to nemají ani sami odborníci. „Jde o souhrn vhodných podmínek pro koloběh a udržení viru v přírodě. Tak to máte ale se všemi patogeny,“

vysvětluje Kybicová. Dle posledního údaje je přitom proočkovanost proti klíšťovce poměrně nízká. „Letos nás čeká nový průzkum proočkovanosti, ten předchodí před několika lety zjistil 24 % očkovaných, což vzhledem k vysokému riziku nákazy není dostatečné,“ dodává Maďar.

Kde nás klíšťata nejvíce ohrožují 20°C je teplota, která klíšťatům nejvíce svědčí.

80% je optimální vlhkost, ve které se klíšťatům daří.

15 až 20% je promořenost klíšťat lymfskou boreliózou.

3939 je počet nakažených lymfskou boreliózou za rok 2017. 687 je počet nakažených klíšťovou encefalitidou za rok 2017. 0,5 až 5% je promořenost klíšťat virem klíšťové encefalitidy.